

Bielsko-Biała, 30.05.2025 r.

BIORÓŻNORODNOŚĆ

potencjał województwa
śląskiego

Anna Smolarska
główny specjalista ds. ochrony przyrody
ZPKWŚ O/Żywiec

Województwo
Śląskie

Interreg

Współfinansowany przez
UNIEJ EUROPEJSKĄ

Polska – Słowacja

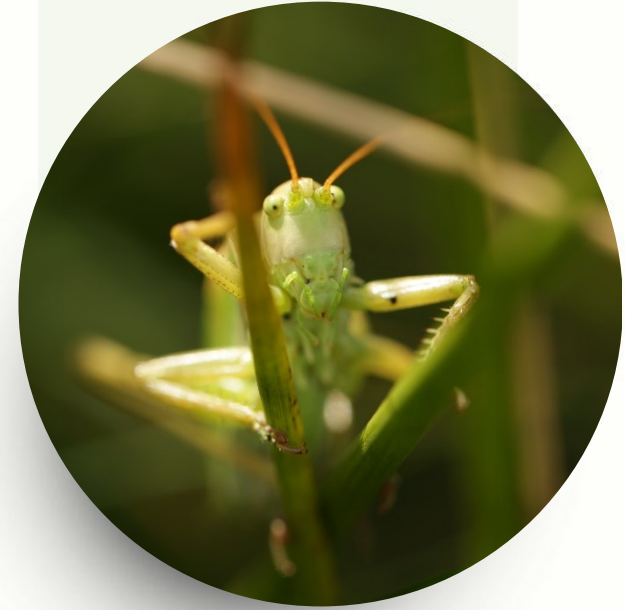
Plan prezentacji

1. Wstęp
2. Czym jest bioróżnorodność
3. Śląskie na tle Obszaru Wparcia
4. Potencjał województwa śląskiego
5. Formy ochrony przyrody
6. Skąd brać pomysły na projekty
7. Jak ogarnąć problemy transgraniczne
8. **Jak opakować projekty w bioróżnorodność**
(i jak tego nie robić)
9. **Skąd mamy to wiedzieć,**
jeśli nie jesteśmy przyrodnikami
10. Podsumowanie.

Czym jest BIORÓŻNORODNOŚĆ

zróżnicowanie wszystkich żywych organizmów występujących na Ziemi w ekosystemach lądowych, morskich i słodkowodnych oraz w zespołach ekologicznych, których są częścią.

Konwencja
o różnorodności biologicznej

BIORÓŻNORODNOŚĆ

STABILNOŚĆ EKOSYSTEMÓW

WARTOŚĆ EDUKACYJNA I NAUKOWA

UTRZYMANIE USŁUG EKOSYSTEMOWYCH

ZNACZENIE KULTUROWE I ESTETYCZNE

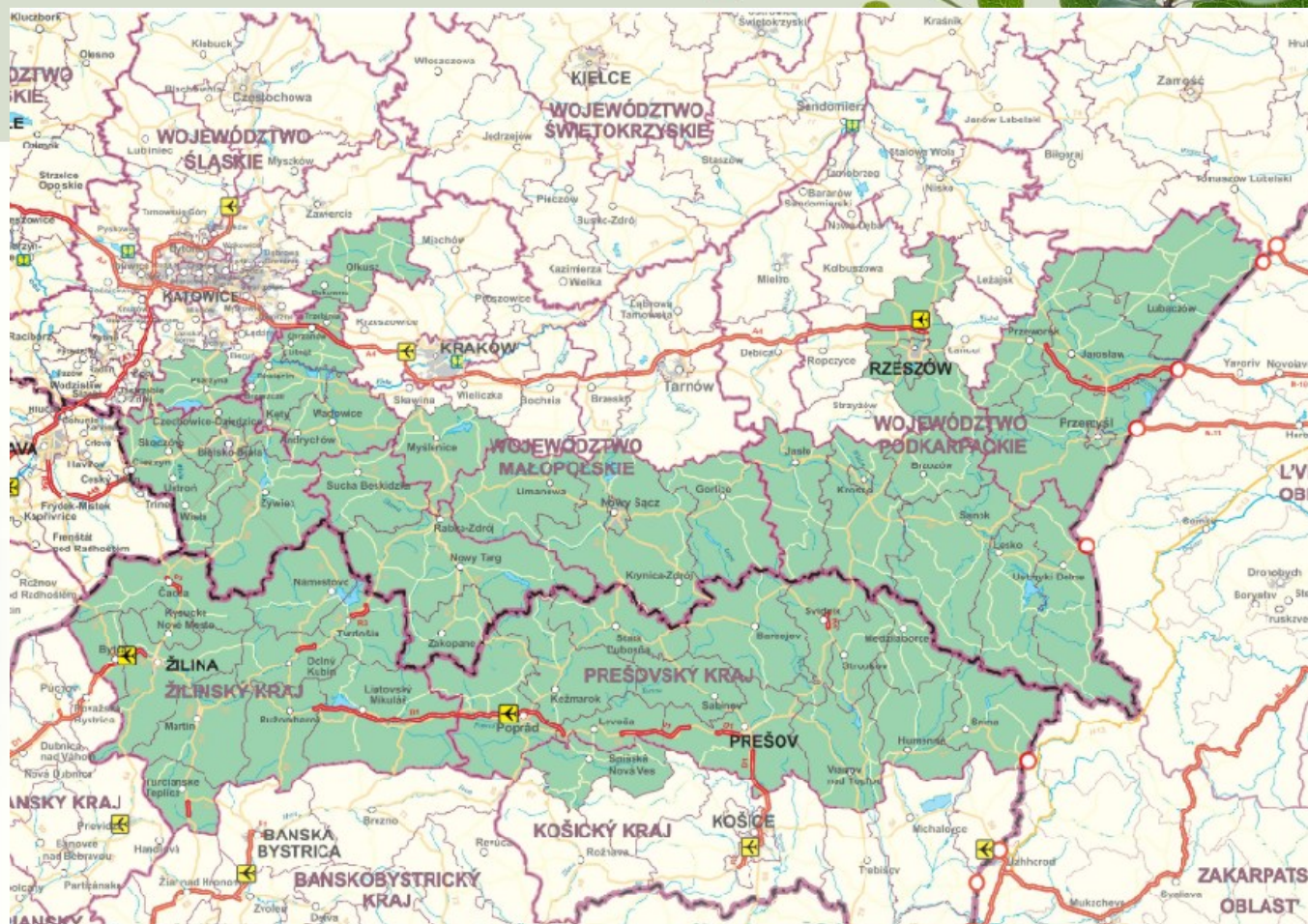
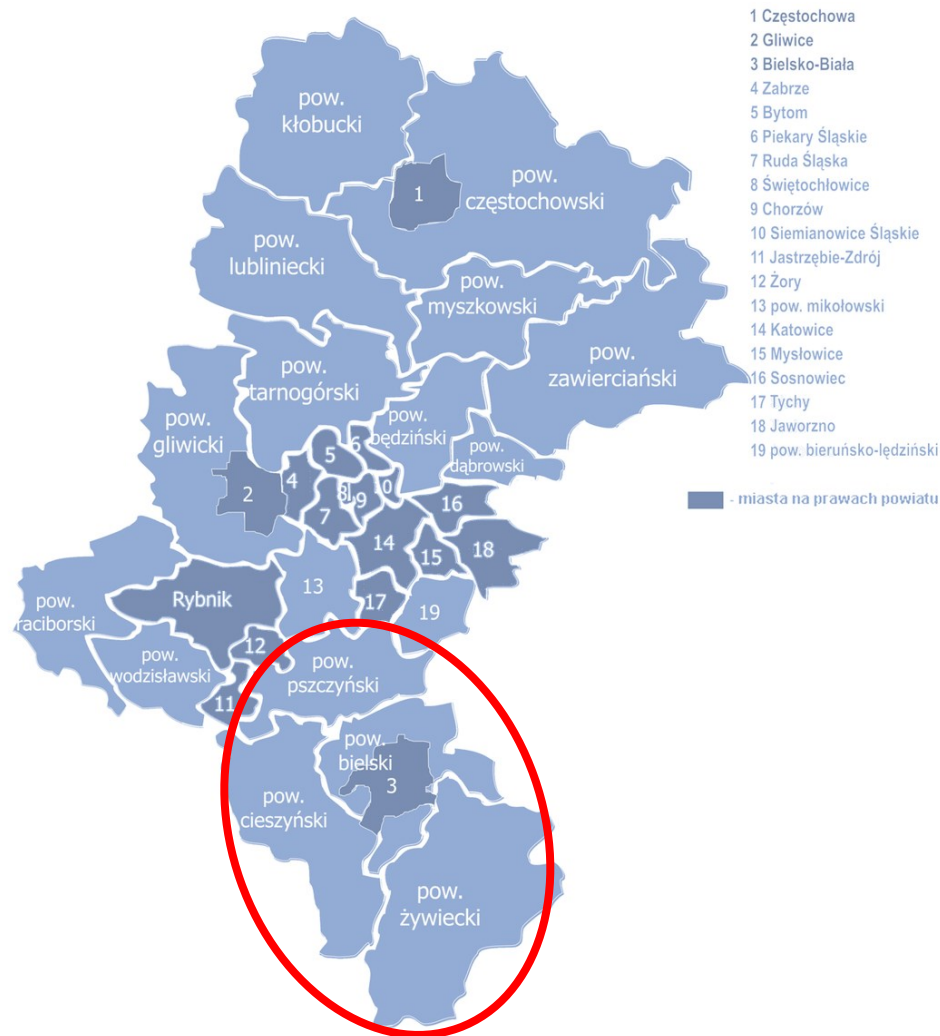
ZASOBY GENETYCZNE

PODSTAWA TURYSTYKI I LOKALNEJ GOSPODARKI

ŹRÓDŁO LEKÓW I SUROWCÓW

BUFOR PRZED ZMIANAMI KLIMATU

Śląskie na tle Obszaru Wsparcia

Interreg

Współfinansowany przez
UNIJĘ EUROPEJSKĄ

Polska – Słowacja

Potencjał województwa śląskiego

Potencjał środowiska oznacza wszelkie zasoby i walory, wykazujące zdolność do zaspokajania szeroko rozumianych potrzeb człowieka, w tym potrzeb rekreacyjnych

ATRAKCYJNOŚĆ TURYSTYCZNA

POTENCJAŁ PRZYRODNICZY

ATRAKCYJNOŚĆ TURYSTYCZNA

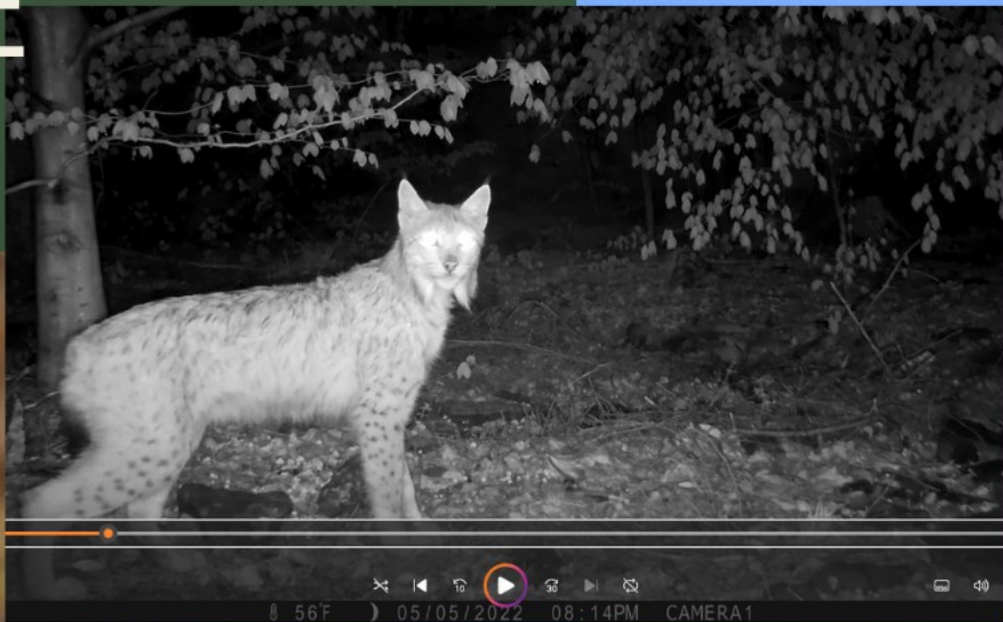
- UKSZTAŁTOWANIE
TERENU
- WALORY
KRAJOBRAZOWE
- WALORY
PRZYRODNICZE

WALORY PRZYRODNICZE

Formy **OCHRONY** **PRZYRODY** w województwie śląskim

- rezerваты
- parki krajobrazowe
- obszary chronionego krajobrazu
- obszary Natura 2000
- użytki ekologiczne
- stanowiska dokumentacyjne
- pomniki przyrody
- zespoły przyrodniczo-krajobrazowe
- ochrona gatunkowa zwierząt, roślin i grzybów

Interreg

Współfinansowany przez
UNIĘ EUROPEJSKĄ

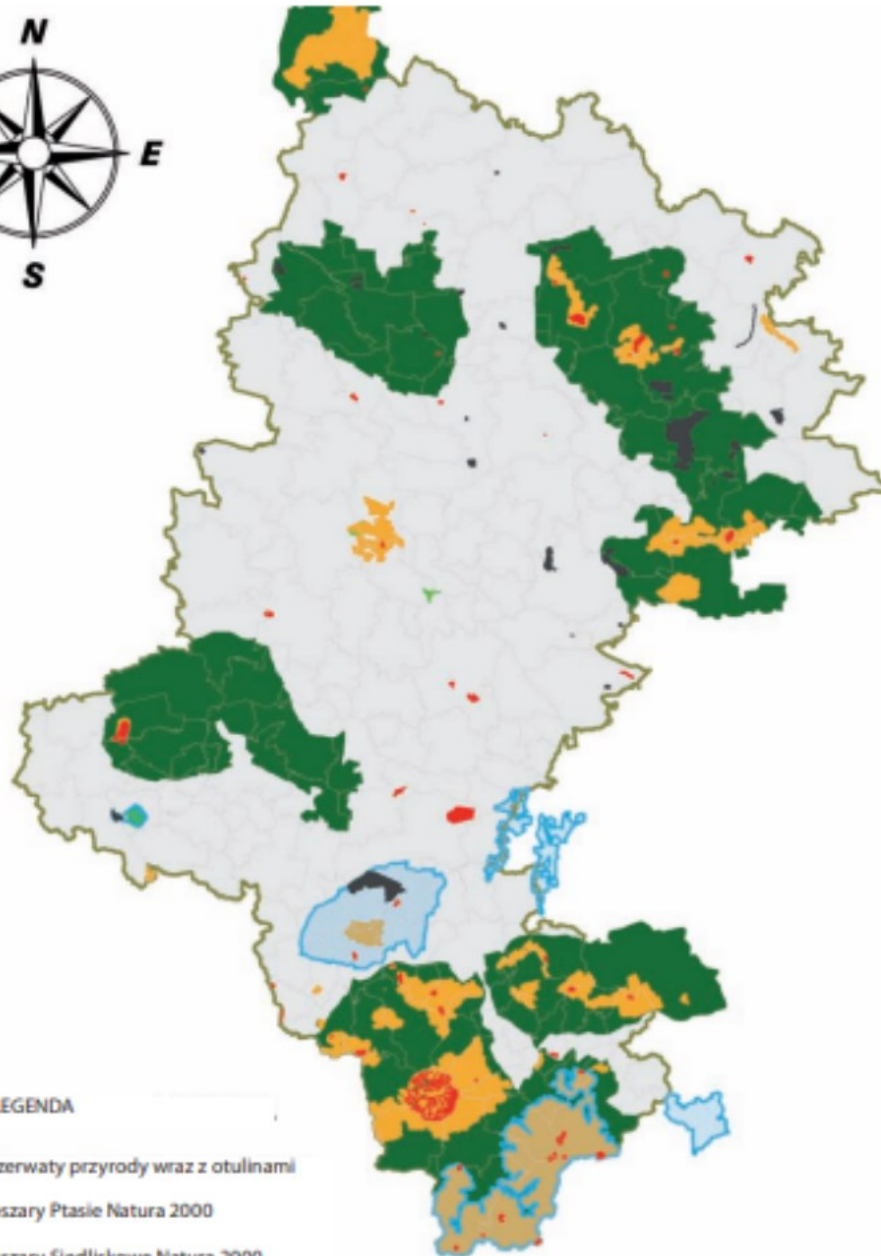
Polska – Słowacja

**WIEDZA PRZYDATNA
BO...**

PODRĘCZNIK PROGRAMU INTERREG POLSKA – SŁOWACJA 2021–2027

W ramach celu szczegółowego 2, w przypadku realizacji działań na obszarach objętych formami ochrony przyrody należy wraz z wnioskiem o dofinansowanie obowiązkowo przedstawić jako załącznik:

- mapę z zaznaczeniem miejsca/obszaru realizacji projektu wraz z zaznaczeniem występujących form ochrony przyrody,
- zgodę organu nadzorującego dany obszar chroniony.

LEGENDA

- Rezerваты przyrody wraz z otulinami
- Obszary Ptasie Natura 2000
- Obszary Siedliskowe Natura 2000
- Parki krajobrazowe z otulinami
- Zespoły przyrodniczo-krajobrazowe
- Propozycje obszarów N 2000 przedstawione przez WZS w 2008 r.

GDZIE TO
SPRAWDZIĆ?

10 km
10 mi

Podkład mapowy

☒ ortofotomapa GUGiK

GENERALNA DYREKCJA OCHRONY ŚRODOWISKA

Legenda

- ☐ EMAS
 - ☒ **Formy ochrony przyrody**
 - ☒ Pomniki Przyrody
 - ☒ Użytki Ekologiczne
 - ☒ Rezerваты
 - ☒ Parki Krajobrazowe
 - ☒ Parki Narodowe
 - ☒ Obszary Chronionego Krajobrazu
 - ☒ Zespoły Przyrodniczo-Krajobrazowe
 - ☒ Natura 2000 - obszary ptasie
 - ☒ Natura 2000 - obszary siedliskowe
 - ☒ Stanowiska Dokumentacyjne
 - ☐ Obiekty geoturystyczne
 - ☐ Ogrody zoologiczne i botaniczne
 - ☐ Ośrodki rehabilitacji zwierząt
 - ☐ Zmiany granic Natura 2000
 - ☐ Przejścia dla zwierząt
 - ☐ Szkody i zanieczyszczenia środowiska
 - ☐ Inne dane środowiskowe
 - ☐ Bank Danych o Zasobach Przyrodniczych
 - ☐ Inwazyjne gatunki
- WGS84: nie dostępne, φ: nie dostępne
PL-1992 x: nie dostępne, y: nie dostępne

więcej

Podkład mapowy

☒ ortofotomapa GUGIK

GENERALNA DYREKCJA OCHRONY ŚRODOWISKA

Legenda

- ☐ EMAS
- ☒ **Formy ochrony przyrody**
 - ☒ Pomniki Przyrody
 - ☒ Użytki Ekologiczne
 - ☒ Rezerваты
 - ☐ Parki Krajobrazowe
 - ☒ Parki Narodowe
 - ☒ Obszary Chronionego Krajobrazu
 - ☒ Zespoły Przyrodniczo-Krajobrazowe
 - ☒ Natura 2000 - obszary ptasie
 - ☒ Natura 2000 - obszary siedliskowe
 - ☒ Stanowiska Dokumentacyjne
- ☐ Obiekty geoturystyczne
- ☐ Ogrody zoologiczne i botaniczne
- ☐ Ośrodki rehabilitacji zwierząt
- ☐ Zmiany granic Natura 2000
- ☐ Przejścia dla zwierząt
- ☐ Szkody i zanieczyszczenia środowiska
- ☐ Inne dane środowiskowe
- ☐ Bank Danych o Zasobach Przyrodniczych
- ☐ Inwazyjne gatunki

WGS84 - λ: niedostępne, φ: niedostępne
PL-1992 - x: niedostępne, y: niedostępne

10 km

10 mi

PARK KRAJOBRAZOWY

Park krajobrazowy to obszar chroniony ze względu na wartości przyrodnicze, historyczne i kulturowe oraz walory krajobrazowe w celu zachowania i popularyzacji tych wartości w warunkach zrównoważonego rozwoju

6. Grunty rolne i leśne oraz inne nieruchomości znajdujące się w granicach parku krajobrazowego pozostawia się w gospodarczym wykorzystaniu.

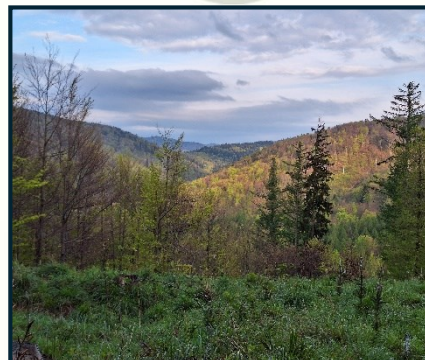
Park Krajobrazowy Beskidu Małego

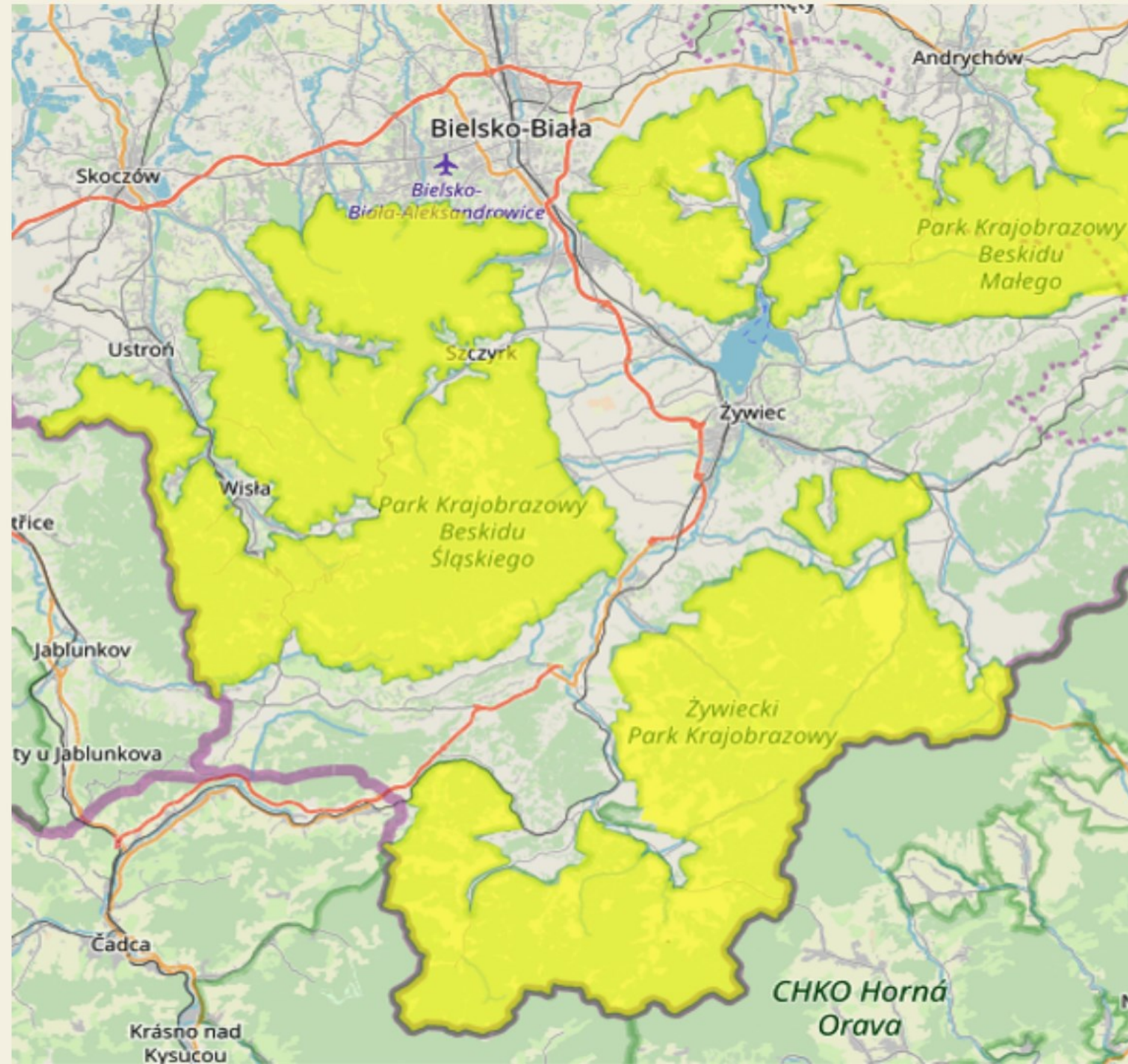
Park Krajobrazowy Beskidu Śląskiego

Żywiecki Park Krajobrazowy

**art. 16 ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody
(Dz.U. z 2023 r. poz. 1336, z późn. zm.)**

PARK KRAJOBRAZOWY BESKIDU MAŁEGO

Umiarkowany ruch
turystyczny

Rezerваты udostępnione do
zwiedzania

Przyroda nieożywiona

Kaskada Rzeki Soły

PARK KRAJOBRAZOWY BESKIDU ŚLĄSKIEGO

Doliny górskich
potoków

Formacje skalne i
jaskinie

Punkty widokowe i
górskie panoramy

Kultura i tradycja
pasterska

ŻYWIECKI PARK KRAJOBRAZOWY

Górskie hale i polany

Kultura pasterska

Świerczyna

górnoreglowa

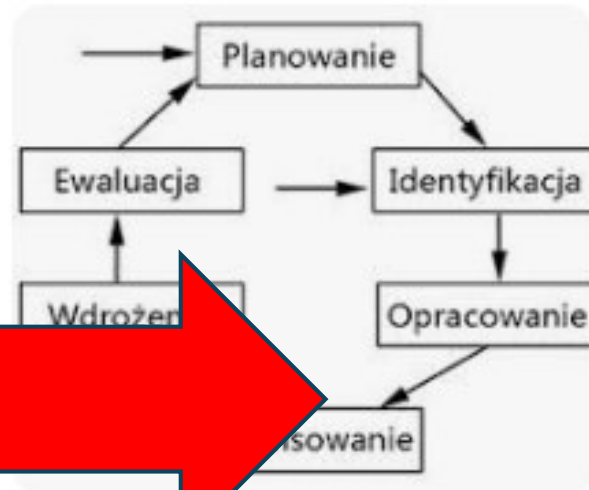
Bogactwo zbiorowisk
roślinnych

.....

Skąd brać pomysły na projekty?

PROBLEM

MATRYCA LOGICZNA PROJEKTU

- Jest to narzędzie do zarządzania poszczególnymi fazami cyklu projektowego, a zarazem „metanarzędzie” do tworzenia innych narzędzi, takich jak szczegółowy budżet, harmonogram wdrażania i plan monitoringu
- Jest to zatem narzędzie służące do planowania projektu, jednak samo w sobie nie gwarantujące jego powodzenia – sukces zależy od danych wejściowych
- Jakość struktury logicznej zależy od umiejętności zespołu projektowego, dostępnych informacji i wcześniejszych doświadczeń

CEL

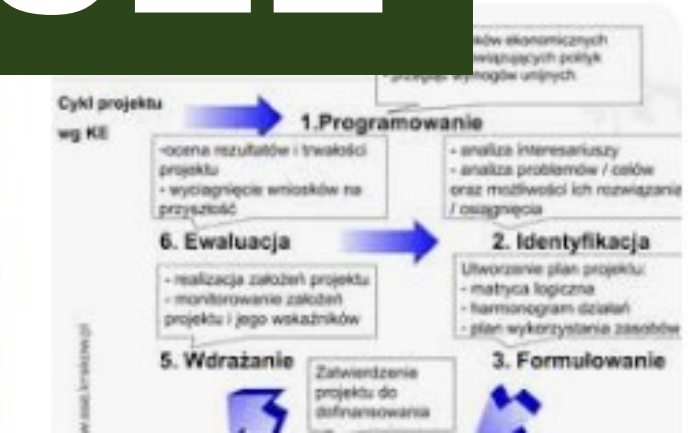
MATRYCA LOGICZNA
wskaźniki osiągnięć (OVI)

• ustal wskaźnik wyjściowy, a następnie dodaj wskaźniki ilości, jakości i czasu:

krok	wskaźnik wyjściowy	realizacja
krok 1	wskaźnik wyjściowy	rozbudowana sieć dróg
krok 2	dodaj ilość: ILE?	sieć dróg rozbudowana z 5000 km – z 5000 do 10000 km
krok 3	dodaj jakość: JAKIE?	sieć dróg bitumicznych rozbudowana z 1000 do 2000 km, sieć dróg bocznych – z 4000 do 8000 km
krok 4	dodaj czas: KIEDY?	sieć dróg bitumicznych rozbudowana z 1000 do 2000 km do grudnia 2002, sieć dróg bocznych – z 4000 do 8000 km do maja 2003

MATRYCA LOGICZNA PROJEKTU

- Gdzie szukać informacji koniecznych do oceny powodzenia projektu? (Źródła weryfikacji)
- Jakie środki są konieczne? (Środki)
- Ile projekt będzie kosztował? (Koszt)
- Jakie warunki wstępne muszą zostać spełnione przed rozpoczęciem projektu? (Warunki wstępne)

Jak ogarnąć problemy transgraniczne?

Do największych wyzwań w obszarze dziedzictwa kulturowego, przyrodniczego i turystyki należy stymulowanie rozwoju gospodarczego i społecznego m.in. poprzez:

- ochronę i zabezpieczanie istniejących zasobów przyrodniczych i kultury materialnej,
- zachowanie kultury niematerialnej,
- zrównoważone i możliwie szerokie udostępnianie (w tym poprzez digitalizację) usług, obiektów oraz zasobów kulturalnych i turystycznych,
- promocja zasobów przyrodniczych i kulturowych regionu, także poprzez wskazywanie miejsc dostępnych dla osób ze szczególnymi potrzebami,
- rozwijanie sieci współpracy ośrodków turystycznych oraz ośrodków kultury w celu stworzenia i promocji wspólnych produktów i inicjatyw,
- stworzenie zintegrowanych systemów transgranicznej informacji turystycznej w celu łatwiejszego dostępu do bogatej oferty Pogranicza.

Interreg

Współfinansowany przez
UNIĘ EUROPEJSKĄ

Polska – Słowacja

Do największych wyzwań w obszarze środowiska należą m.in.:

- ochrona bioróżnorodności i odbudowa właściwego stanu gatunków i siedlisk,
- utrzymanie łączności i nieprzerywanie ciągłości korytarzy ekologicznych,
- edukacja dotycząca ochrony środowiska oraz promocja aktywności ukierunkowanych na poprawę stanu środowiska naturalnego,
- przystosowanie do zmian klimatu i łagodzenie ich skutków oraz stymulowanie efektywnej współpracy i wzmocnienie potencjału operacyjnego służb ratunkowych,
- poprawa stanu środowiska, głównie powietrza i wód powierzchniowych, poprzez inwestycje w infrastrukturę.

<https://www.ewt.gov.pl/media/>

- ochrona bioróżnorodności i poprawa stanu obszarów cennych przyrodniczo, polegająca na:
 - ochronie, odbudowie i poprawie stanu siedlisk przyrodniczych, z uwzględnieniem terenów podmokłych, obszarów wodno-błotnych oraz stanowisk miejsc rozrodu chronionych gatunków zwierząt, realizowanej na obszarach objętych formami ochrony przyrody, w tym, w razie potrzeby, m.in. inwentaryzacja przyrodnicza, monitoring przyrodniczy, monitoring ekosystemu pod kątem skutków zanieczyszczeń atmosfery, ograniczanie presji turystycznej, poprawa stosunków wodnych, nasadzenia uzupełniające i/lub,
 - ochronie, utrzymaniu i poprawie łączności korytarzy ekologicznych, pomiędzy obszarami objętymi formami ochrony przyrody, w tym m.in. usuwanie barier fizycznych, udrażnianie łączności korytarzy (m.in. poprzez modernizację / budowę przepustów pod szlakami komunikacyjnymi),
- przeciwdziałanie rozprzestrzenianiu i pojawianiu się gatunków inwazyjnych, polegające na:
 - wykrywaniu i kontroli (monitoringu) gatunków inwazyjnych,
 - izolacji populacji gatunków inwazyjnych,
 - usuwaniu gatunków inwazyjnych (np. koszenie, wrywanie, stosowanie metod feromonowych, wprowadzanie modyfikacji genetycznych),
- analizy, strategie, plany działania i pilotaże, które dotyczą ochrony lub tworzenia form ochrony przyrody i utrzymania transgranicznych korytarzy ekologicznych:
 - przygotowanie i umożliwienie skorzystania z opracowanych dokumentów,
 - działania realizowane na obszarach objętych formami ochrony przyrody, w tym w zakresie wspólnego zarządzania, planowania przestrzennego, tworzenia obszarów objętych formami ochrony przyrody, utrzymywanie korytarzy ekologicznych,

POPRAWA STANU SIEDLISK

INWENTARYZACJA I MONITORING

KORYTARZE EKOLOGICZNE

GATUNKI INWAZYJNE

**ANALIZY, STRATEGIE, PLANY
DZIAŁANIA**

Interreg

Współfinansowany przez
UNIĘ EUROPEJSKĄ

Polska – Słowacja

Jak opakować projekty w bioróżnorodność?

...i jak tego nie robić!

OCHRONA PRZYRODY

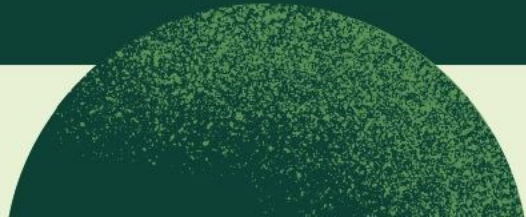

NAJCZĘŚCIEJ WYSTĘPUJĄCE **BŁĘDY** W PROJEKACH PRZYRODNICZYCH

Nasadzenia
gatunków obcych
lub inwazyjnych

Niedostosowanie
działań do
lokalnych
warunków
siedliskowych

Realizacja
działań w
nieodpowiednich
porach roku

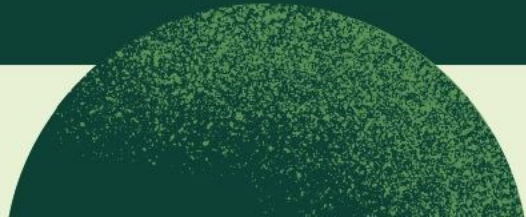

NAJCZĘŚCIEJ WYSTĘPUJĄCE **BŁĘDY** W PROJEKACH PRZYRODNICZYCH

Brak inwentaryzacji
przyrodniczej przed
rozpoczęciem
działań

Nieuzasadniona
ingerencja
w siedliska
przyrodnicze

Brak
długoterminowego
monitoringu
i utrzymania
efektów

NAJCZĘŚCIEJ WYSTĘPUJĄCE **BŁĘDY** W PROJEKACH PRZYRODNICZYCH

Nieuwzględnienie
przepisów ochrony
przyrody

Skąd to mamy wiedzieć, jeśli nie jesteśmy przyrodnikami

Własne środowisko

Instytucje ochrony

Literatura

**ZESPÓŁ
PARKÓW
KRAJOBRAZOWYCH
WOJEWÓDZTWA
ŚLĄSKIEGO**

Interreg

Współfinansowany przez
UNIE EUROPEJSKĄ

Polska – Słowacja

**Województwo
Śląskie**

**GENERALNA
DYREKCJA
OCHRONY
ŚRODOWISKA**

Gmina Lipowa

LGD „ŻYWIECKI RAJ”

Województwo
Śląskie

ZESPÓŁ
PARKÓW
KRAJOBRAZOWYCH
WOJEWÓDZTWA
ŚLĄSKIEGO

www.zpk.com.pl

Interreg

Współfinansowany przez
UNIE EUROPEJSKĄ

Polska – Słowacja

DZIEKUJĘ ZA UWAGĘ.

Przyroda Beskidu Małego

Anna Smolarska
ZPKWŚ O/Żywiec
anna.smolarska@zpk.com.pl